

CJBB169 Jazyk a styl žurnalistiky

Žurnalistika a její pojetí
Funkce žurnalistiky

Co je to žurnalistika?

- novinářské povolání a produkty této činnosti, které přinášejí informace o aktuálním společenském dění a poskytují komentáře, názory, souvislosti.

Trojí pojetí:

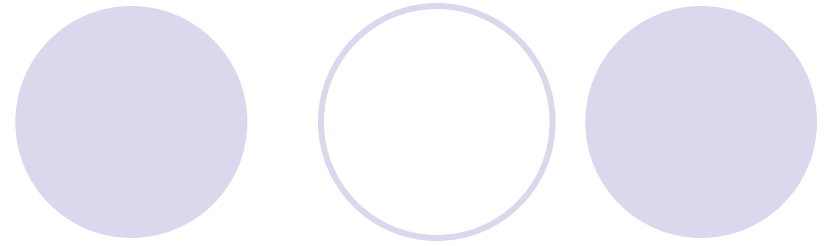

1. **profesní činnost:** „sbírání, zpracovávání a distribuci žurnalistických sdělení (textů, komunikátů) v žurnalistických celcích určených veřejným příjemcům.“
2. „pravidelně zveřejňovaný soubor výsledků takové činnosti (v podobě deníkové či časopisecké **produkce**, rozhlasového a televizního vysílání, internetové prezentace).“
3. „**společenskou instituci** podílející se na konstituování veřejného prostoru v liberálně-demokratických společnostech a na zprostředkování agend.“

Žurnalistika

- Z francouzského slova „jour“ (den),
- náleží do sféry komunikace (masové komunikace),
- na komunikaci se podílejí tři složky:
  - **zdroj** (produktor, komunikátor),
  - **sdělení** (informace),
  - **příjemce** (komunikant, recipient, adresát).
- Přenos sdělení umožňují komunikační kanály:
  - interpersonální (face-to-face)
  - a **masový**.

Co je to *masa*?

- *skupina lidí,*
- *homogenní skupina;*
- *charakteristika:*
  - *početná,*
  - *velmi rozptýlená,*
  - *neinteraktivní a anonymní,*
  - *různorodá skupina,*
  - *neorganizovaná a neschopná samostatné akce.*

Masová komunikace

- proces, během něhož dochází k přenosu masového sdělení (textu, zvuku, hudby, obrazu),
  - **od jeho odesílatelů** (autora, komunikátora),
  - **prostřednictvím masových médií** (knih, rozhlas, televize, noviny, filmy, reklamy, weby...tedy **HROMADNÉ SDĚLOVACÍ PROSTŘEDKY**),
  - **k masovému adresátovi.**

Masová komunikace a její znaky:

- **sdělení je veřejné, probíhá nepřímo** (zprostředkovaně),
- **zdrojem je instituce** (nakladatelství, vydavatelství, redakce),
- **publikum je prostorově (i časově) rozptýleno,**
- **není přesně vyhraněno** (liší se počtem, věkem, profesí) a
- **sdělení je jednosměrné.**

Specifické znaky žurnalistiky v rámci masové komunikace jsou:

- Periodicita
- Aktuálnost
- Obecná dostupnost – široká distribuce tisku, sledovanost, poslechovost, dostupnost signálu

Vnitřní diferenciacce žurnalistiky

- Základními pilíři žurnalistiky jsou zpravodajství a publicistika.
- Jejich projevy se odlišují zejména svou funkcí.
- Zatímco **zpravodajství** se snaží aktuální události bez prodlení zachytit, popsat a předat,
- doménou **publicistiky** je hledání souvislostí, vyslovování názorů, komentářů, mínění a stanovisek k těmto faktům.
- **Zjednodušeně je možné říci, že vztah mezi zpravodajstvím a publicistikou je vztahem mezi faktem a názorem na něj.**

Problematika rozkolísanosti terminologie (lingvistická x žurnalistická):

- *Jak nahlíží stylistika, jakožto lingvistická disciplína, na žurnalistiku?*
  - žurnalistika = zpravodajství a publicistika
  - publicistický styl = zpravodajství + publicistika dohromady

Problematika rozkolísanosti terminologie

- V české stylistické terminologii se pro činnost hromadných sdělovacích prostředků a rovněž pro sféru příslušných textů užívá pojmenování jak **žurnalistika**, tak **publicistika**.
- Někdy jsou oba termíny považovány za synonymní, jindy je žurnalistika souborným názvem pro zpravodajství i publicistiku.

Problematika rozkolísanosti terminologie

- Pro žurnalistiku jako svéráznou veřejnou oblast činnosti se vyvinul specifický objektivní vyjadřovací styl – styl publicistický.
- Jako jeden z funkčních stylů současné češtiny představuje zobecněné a nadřazené označení pro stylové ztvárnění všech žurnalistických textů.

Problematika rozkolísanosti terminologie

- Problém:

- Texty zpravodajské jsou v mnohých jevech stylově jiné než texty analytické a publicisticko-beletristické.

Kdy se začíná věnovat pozornost žurnalistice na poli lingvistickém?

- 1932 J.V.Bečka „jazyk novinářský“
- 1953 F.Trávníček „druh spisovného slohu – sloh novinářský“
- 1955 Hausenblas „publicistický styl“
- 1957 Jelínek „publicistický styl“
- Současnost: Krčmová, Minářová, Junková, Hoffmanová, Srpová...

Základní funkce žurnalistiky

- Informování
- Formulování a zveřejňování
- Agenda setting
- Kritizování a kontrolování
- Zábavní
- Vzdělávací
- Socializace a vedení
- Integrace

Základní funkce žurnalistiky v demokratické společnosti (podle tradic amerického tisku):

- Tlumočí mínění veřejnosti (public opinion).
- Informuje veřejnost a slouží jí (public service).
- Střeží lidská práva a občanské svoboda (public watch-dog).